

Врз основа на член 27 став (1) од Законот за здравствената заштита („Службен весник на Република Македонија“ број 43/12, 145/12, 87/13, 164/13, 39/14 и 43/14), министерот за здравство донесе

У П А Т С Т В О
ЗА ПРАКТИКУВАЊЕ НА МЕДИЦИНА ЗАСНОВАНА НА ДОКАЗИ ПРИ
СТОМАТИТИС КАЈ ДЕЦА

Член 1

Со ова упатство се пропишува медицински згрижување на стоматитис кај деца преку практикување на медицина заснована на докази.

Член 2

Начинот на згрижување на стоматитис кај деца е даден во прилог, кој е составен дел на ова упатство.

Член 3

Здравствените работници и здравствените соработници ја вршат здравствената дејност стоматитис кај деца, по правило согласно ова упатство.

По исклучок од став 1 на овој член, во поединечни случаи по оценка на докторот, може да се отстапи од одредбите на ова упатство, со соодветно писмено образложение за причините и потребата за отстапување и со проценка за натамошниот тек на третманот, при што од страна на докторот тоа соодветно се документира во писмена форма во медицинското досие на пациентот.

Член 4

Ова упатство влегува во сила наредниот ден од денот на неговото донесување.

Бр. 07-3015/1
12 март 2014 година
Скопје

МИНИСТЕР
Никола Годоров

СТОМАТИТИС КАЈ ДЕЦА

МЗД Упатство
14.01.2011

- Етиологија и клиничка презентација
- Третман на вирусен стоматитис
- Референци

ЕТИОЛОГИЈА И КЛИНИЧКА ПРЕЗЕНТАЦИЈА**ОРАЛНА КАНДИДИЈАЗА (СООР)**

- Најчест предизвикувач на стоматитис кај доенче е *Candida albicans*.
- Светло обоени дамки или наслаги, главно, на јазикот.
- Лесна орална кандидијаза не бара третман со лекови. Може да се користи сок од лимун за самолекување.
- Терапијата со лекови се состои обично од тописки антимиотици (*miconazole* гел, раствор од нистатин).
- Препорачливо е да се променат цуцлите на доенчето.
- Ако кандидијазата е упорна, перзистентна и отпорна на третманот, треба да се помисли на можен имун дефицит.
- Во тешки случаеви, на пример кај имунокомпромитирани деца, може да се користи системски *fluconazole*.

ГИНГИВОСТОМАТИТИС

- Причинител е *herpes simplex* вирус.
- Општи симптоми на примарна инфекција се покачена температура, слабост и главоболка.
- Херпетиформни везикули може да се видат на букална мукоза, усни, јазик, везикулите често пукаат и доведуваат до мали ерозии.
- Гингивите се црвени, отечени, и често крвават. Устата е исклучително болна и детето не сака да јаде.
- Пациентот заздравува спонтано, температурата исчезнува по четвртиот ден, а везикулите поминуваат неколку дена подоцна.
- Ацикловир е од корист ако третманот почне за време на првите денови по почетокот.

ХЕРПАНГИНА И БОЛЕСТ НА РАЦЕ-СТАПАЛА-УСТА

- Предизвикувачот припаѓа на родот ентеровируси. Најчест предизвикувач на болеста на раце-стапала-уста е *coxsackievirus A16*². Болеста обично се јавува на крајот на летото и почетокот на есента.
- Везикулите може да се видат на задниот дел на устата, на непцето, тонзилите и заден фаринкс, додека кај болеста на раце-стапала-уста се сретнуваат и на рацете и на стапалата.
- Болеста обично е блага. Симптомите се поблаги отколку кај стоматитис, предизвикан од херпес вирус. За разлика од херпесните инфекции, ентеровирусните инфекции ретко предизвикуваат гингивитис (крвавење на непцата). Општите симптоми вклучуваат покачена температура, болка во устата и одбивање да јаде.

АФТОЗЕН СТОМАТИТИС

- Состојбата се карактеризира со повторувачки болни улцери во устата кај инаку здраво дете, обично 1 до 5 улцери во исто време.
- Етиологијата е непозната. На пример стрес, анемија или одредени храни може да делуваат како предиспонирачки фактори. Во некои случаи, пасти за заби кои содржат натриум лаурил сулфат, може да ја предизвикаат болеста.
- Лекарот исто така треба да исклучи системска болест која може да биде поврзана со слични орални промени: неутропенија, инфламаторна болест на цревата, целијакија, имунодефициенција, Behçet -ова болест.
- За разлика од херпесната инфекција, нема везикули на почетокот на општите симптоми (на пример температура).
- Тописки кортикостероиди може да бидат од корист (**ннд-В**). Исто така, може да помогне и испирање на устата со антибактериски раствори.

ТРЕТМАН НА ВИРУСЕН СТОМАТИТИС

- За температура и болка дајте нестероидни антиинфламаторни лекови (НСАИЛ) како раствор или супозиториј.
- Повремено, вирусниот стоматитис се пролонгира, што резултира со нарушување на течностите и електролитниот статус, така што е потребна хоспитализација.
- Постојат докази дека ацикловир може да го скрати времетраењето на симптомите кај стоматитис, предизвикан од херпесна инфекција (**ннд-С**).² Може да се користи кај пациенти со тешки симптоми во рок од 3 дена по почетокот на симптомите.

РЕФЕРЕНЦИ

1. Amir J. Clinical aspects and antiviral therapy in primary herpetic gingivostomatitis. Paediatr Drugs 2001; 3(8): 593-7. **PubMed**
2. Scully C. Clinical practice. Aphthous ulceration. N Engl J Med 2006 Jul 13; 355(2): 165-72. **PubMed**

Authors: Merja Helminen

Previous authors: Pentti Ukkonen and Hannu Jalanko

Article ID: ebm00600 (029.060)

© 2012 Duodecim Medical Publications Ltd

1. **EBM-Guidelines, 14.01.2011, www.ebm-guidelines.com**
2. **Упатството треба да се ажурира еднаш на 4 години.**
3. **Предвидено е следно ажурирање до мај 2015 година.**